

دست یار دهنر

انفاق

لأنمونه های از آمارهای جهانی از «فقر و گرسنگی» در جهان، که ناشی از بی توجهی ثروتمندان وجود اختلاف طبقاتی است، را بنویسید

■ گرسنگی یکی از عوامل مهم مرگ و میر در جهان به شمار می‌رود؛ به طوری که در هر دقیقه ۳۰ نفر به علت گرسنگی، جان خود را از دست می‌دهند.

■ شصت و شش میلیون کودک در مقطع ابتدایی در سراسر جهان، گرسنه به مدرسه می‌روند.

■ فقر هر ساله باعث مرگ دو میلیون و ششصد هزار کودک زیر پنج سال می‌شود.

■ ۸۷۰ میلیون نفر در جهان غذای کافی برای خوردن ندارند.

■ بیش از یک میلیارد نفر از مردم روی زمین، درآمدی کمتر از یک دلار در روز دارند.

از سوی دیگر **۲- آمارهای جهانی در رابطه با توزیع ناعادلانه «ثروت» و تأثیر آن را بنویسید.**

■ دارایی ۸۵ نفر از ثروتمندترین افراد جهان برابر دارایی $\frac{۳}{۵}$ میلیارد نفر از جمعیت جهان است.

■ با غذایی که در اروپا و آمریکای شمالی دور ریخته می‌شود، سه برابر گرسنگان فعلی جهان را می‌توان سیر کرد.

■ یک سوم مواد غذایی‌ای که سالانه در جهان تولید می‌شود ($\frac{۱}{۳}$ میلیارد تن) تبدیل به زباله می‌شود و هدر می‌رود.

■ سالانه $\frac{۲}{۴}$ میلیون نفر در سراسر جهان در اثر بیماری‌های ناشی از پرخوری می‌میرند.

فعالیت کلاسی

به نظر شما علت این اختلاف چیست؟ چرا این وضع در جهان به وجود آمده است؟

باتوجه به سخن پیامبر گرامی اسلام، خداوند به اندازه نیازمندی‌های مردم فقیر در اموال ثروتمندان حق قرارداده است، اگر پردازند نیازمندی‌های عمومی مردم برطرف می‌شود. اگر گرسنه یا برهنه‌ای در میان مردم پیدا شد به این دلیل است که ثروتمندان، «حقوق واجب» اموال خود را پرداخته‌اند.

۱- یکی از راهکارهای دین اسلام برای حل فقر و نیازمندی‌های افراد چیست؟ انفاق

دین اسلام آخرین و کامل‌ترین برنامه‌ای است که خداوند برای نجات بشر از تمامی گرفتاری‌ها و دست یافتن به رستگاری در دنیا و آخرت فرستاده است؛ به همین دلیل این دین باید راهی برای نجات مردم از فقر داشته باشد. یکی از راهکارهای دین اسلام برای حل این مشکل، انفاق است. در دین اسلام به مردم توصیه شده است، بخشی از اموال خود را در راه خداوند انفاق کنند.

۲- پیامبر ﷺ می‌فرماید: پیامبر ﷺ می‌فرمودند؟

«خداوند به اندازه نیازمندی‌های مردم فقیر در اموال ثروتمندان حقی قرار داده است، اگر بپردازند نیازمندی‌های عمومی مردم بر طرف می‌شود. اگر گرسنه یا برنهای در میان مردم پیدا شود، به این دلیل است که ثروتمندان، «حقوق واجب» اموال خود را نپرداخته‌اند».

۳- مؤمنان چگونه باید وظایف مالی خود را نسبت به برادران دینی خود، انجام دهند؟

در سال گذشته دانستیم که رابطه میان مسلمانان، رابطه برادری است و همان‌طور که هر برادری نسبت به خواهران و برادران خود در خانواده وظایفی دارد، برادران دینی نیز در برابر یکدیگر وظایفی دارند. یکی از این وظایف کمک مالی به نیازمندان است.

خداوند در قرآن کریم همواره انسان‌ها را به بخشش قسمتی از اموالشان به نیازمندان تشویق کرده و این اعطای مال را «انفاق» نام نهاده است:

کسانی که اموال خود را انفاق می‌کنند

الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ

در شب و روز

إِلَلَّيلِ وَالنَّهَارِ

به صورت پنهانی و آشکارا

سِرَّاً وَعَلَانِيَةً

پاداششان نزد پروردگارشان است

فَلَهُمْ أَجْرٌ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

نه ترسی دارند و نه غمگین می‌شوند.

۴- الف

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

۴- ب

انفاق مال آنقدر نزد خداوند ارزشمند است که آن را یکی از نشانه‌های ایمان می‌داند.^۳

خداوند، حکمت انفاق را «توزيع ثروت میان فقرا و جلوگیری از انحصار آن در دست

۵- حکمت انفاق چیست؟

الف- چگونه باید انفاق کرد؟ (شکل‌های انفاق)

ب- پاداش کسانی که در راه خدا انفاق می‌کنند، چیست؟

۱- گسترش اتفاق در جامعه، چه آثاری به دنبال دارد؟

ثروتمندان» بیان کرده است^۱. در صورتی که اتفاق مال در جامعه گسترش پیدا کند، ثروت به دست نیازمندان نیز می‌رسد ^۲ فاصله طبقاتی میان ثروتمند و فقیر کمتر می‌شود؛ بخش زیادی از گناهان و جرم‌های ناشی از فقر از جامعه ریشه‌کن می‌شود^۳ مردم نسبت به یکدیگر مهربان‌تر می‌شوند و احساس مسئولیت بیشتری می‌کنند^۴ در نهایت آرامش و امنیت در جامعه حاکم می‌شود.

فالیت کلاسی

در روایت‌هایی که زمان ظهر امام زمان علیه السلام را وصف کرده‌اند، آمده است :
در آن دوران، عقل انسان‌ها به نهایت رشد و کمال خود می‌رسد و از سوی دیگر در جامعه فقیری پیدا نمی‌شود.
به نظر شما میان این دو (پیدا نشدن فقیر در جامعه و کامل شدن عقل) چه ارتباطی وجود دارد؟

در آن زمان با کامل شدن عقل، انسان‌ها درک درستی از روابط یکدیگر پیدا می‌کنند و از هیچ کمکی به هم در بحث نمی‌کنند. به جایگاه ثروت در زندگی پی می‌برند و آن را فقط وسیله‌ای برای رفاه می‌دانند نه آسایش زندگی. در آن زمان هدف زندگی انسان‌ها نه جمع کردن مال و ثروت بلکه با تحقق حکومت عدل الهی هدف رسیدن به آرمان‌های اخلاقی و برقراری عدالت از جمله عدالت در مال و ثروت خواهد بود.

زندگی خود سروسامانی بدھند.

او مشهور به کریم‌ترین انسان مدینه است. آوازه او همه جا پیچیده است. هر کسی وارد مدینه می‌شود، سراغ خانه حسن بن علی را می‌گیرد، چون می‌داند او تنها کسی است که همواره در خانه‌اش به روی نیازمندان باز و سفره خانه‌اش همواره برای میهمانان گستردۀ است و از همه آنان با بهترین غذاهای موجود در خانه پذیرایی می‌کند.^۵

۱- سوره حشر، آیه ۷.

۲- بحار الانوار، ج ۴۲، ص ۳۴۹؛ شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۱۶، ص ۱۰؛ تاریخ مدینه دمشق ابن عساکر، ج ۱۳، ص ۲۴۳؛ سیر اعلام النبلاء ذہبی، ج ۳، ص ۲۶۷.

۱- اتفاقات را با ذکر مثال، بتوانید.

۲- اتفاقات را مرتباً و مستحب را تمام ببرید.

انواع انفاق

انفاق بر دو نوع است: واجب و مستحب.

انفاق‌های واجب عبارت‌انداز: زکات و خمس. انفاق‌های مستحب عبارت‌انداز: قرض‌الحسنه، وقف و... در این درس با نمونه‌هایی از این دو نوع انفاق آشنا می‌شویم:

۳- زکات چیست؟
۴- به چه اموال زکات تعلق می‌گیرد؟

۱- زکات: زکات در اصل به معنای پاک شدن از دلیستگی‌ها و آلودگی‌هاست و به نوعی

از انفاق گفته می‌شود که به برخی از دارایی‌های انسان تعلق می‌گیرد. این دارایی‌ها سه دسته است: غلات: گندم، جو، خرما و کشمش، دام‌ها: شتر، گاو و گوسفند، سکه‌ها: طلا و نقره.

اگر کسی از این دارایی‌ها، به اندازه‌ای که در دین تعیین شده است، داشته باشد، بر او واجب

است بخش مشخصی از آن را در راه خدا انفاق کند.
۵- فوائد زکات را بتوانید

۱- پرداخت زکات موجب مصونیت مال از نابودی و پربرکت شدن آن می‌شود
۲- اگر زکات اموال داده نشود، خداوند نعمت‌هایش (بارندگی، حاصل‌خیزی، فراوانی و...) را از صاحبان آنها بازمی‌دارد.
زکات فطره (فطريه): زکات فطره، زیرمجموعه زکات است. کسی که هنگام غروب شب عید فطر، بالغ و عاقل و هشیار باشد و فقیر هم نباشد، باید برای خود و کسانی که او هزینه زندگی آنان را می‌دهد، به ازای هر نفر سه کیلوگرم گندم یا جو یا برنج یا هر غذایی را که در طول ماه مبارک رمضان بیشتر از آن استفاده کرده است، به مستحق بدهد. البته اگر پول آنها را هم بدهد، کفایت می‌کند.

۶- زکات فطره چیست و بر چه کسانی واجب می‌شود؟ و مقدار آن برای هر نفر چقدر است؟

فعالیت کلاسی

به آمار تقریبی تولید سالانه چهار محصول مهم کشاورزی در ایران، توجه کنید:

۱- سیزده میلیارد کیلوگرم گندم

۲- سه میلیارد کیلوگرم جو

۳- یک میلیارد کیلوگرم خرما

۴- سیصد میلیون کیلوگرم کشمش

به نظر شما اگر فقط زکات این محصولات (که تقریباً حدود هزار میلیارد تومان است)، پرداخت شود، چه تغییرات مثبتی در جامعه ایجاد می‌شود؟

در صورتی که زکات این محصولات پرداخت شود ثروت به دست نیازمندان واقعی می‌رسد و فاصله طبقاتی میان ثروتمند و فقیر کمتر می‌شود؛ بخش زیادی از گناهان و جرم‌های ناشی از فقر از جامعه ریشه کن می‌شود؛ مردم نسبت به یکدیگر مهربان‌تر می‌شوند و احساس مسئولیت بیشتری می‌کنند و در نهایت آرامش و امنیت در جامعه حاکم می‌شود. مدارس، بیمارستان‌ها و مکان‌های عمومی مجهز می‌شوند.

۱- خمس چیست؟**۲- خمس را باید به چه کسی پرداخت نمود؟**

۲- **خمس**: هر مسلمانی که از طریق کار، درآمدی کسب می‌کند، پس از صرف هزینه‌های سالانه زندگی خود و خانواده، باید یک پنجم آنچه را که باقی مانده است، به عنوان خمس پردازد.

خمس یکی از راههای تأمین نیازهای جامعه است که به حاکم اسلامی یا مرجع تقليد پرداخت می‌شود تا آن را در راههایی که قرآن کریم، رسول اکرم و ائمه اطهار علیهم السلام مشخص کرده‌اند، صرف کنند. آشنایی کردن مدد با معارف دینی، دفاع از کشیوهای اسلامی، تربیت دانشمندان علوم دینی، تألیف و توزیع کتاب‌های دینی و ... از مواردی است که خمس می‌تواند صرف آن شود.

۳- خمس، در چه راه‌هایی باید مصرف گردد؟ (۴ مورد)**۴- به چه اموالی خمس تعلق می‌گیرد؟**

هر کسی که از طریق تجارت، صنعت، کشاورزی یا کسب‌های دیگر، مالی به دست اورد، باید برای خود «سال مالی»^۱ داشته باشد و در انتهای «سال مالی»، اگر به اموال او خمس تعلق می‌گیرد، خمس اموالش را بدهد.

۵- حکم خمس پولی که پرداخت نشده باشد، چیست؟

با پولی که خمس آن پرداخت نشده است، نمی‌توان چیزی خرید؛ به عنوان مثال اگر با آن پول خانه‌ای خریداری شود، نمازخواندن در آن خانه باطل است.

به آذوقه‌هایی مانند برنج، روغن و هر خوراکی دیگری که از درآمد سال، برای مصرف در خانه خریده شده است و در پایان سال مالی باقی مانده است، خمس تعلق می‌گیرد.

زیورآلات خانم‌ها، اگر بیش از مقدار مصرفی رایج آنها باشد و حالت پسانداز داشته باشد، باید خمس آن پرداخته شود.

۶- حکم خمس آذوقه‌ها و زیورآلات خانم را بنویسید.

بیشتر بخوانید

سیره شهدا

شهید مهدی باکری یکی از سرداران بزرگ کشورمان در دوران دفاع مقدس بود. یکی از ویژگی‌های او عمل به احکام دین با دقت کامل بود. او سعی می‌کرد همیشه نماز خود را در اول وقت و به جماعت اقامه کند. او در پرداخت خمس نیز بسیار دقیق و حساس بود. یکی از دوستان وی نقل می‌کند که در اواخر اسفند ماه یکی از سال‌های اول جنگ بود که دیدیم آقا مهدی در سنگر مشغول شمردن پول‌های همراه خود است. سپس با خانواده خود نیز تماس گفت و حوابی ارزش، اجناس، باقی مانده در منزل، رای محاسبه میزان خمس آنها

۷- سال مالی چیست؟

۱- ابتدای سال مالی، اولین روزی است که فرد در آن درآمدی کسب کرده است (به عنوان مثال این زمان برای یک کارگر آن روزی است که اولین مزد خود را می‌گیرد یا برای یک کشاورز روزی است که اولین محصول خود را بردشت می‌کند) و پایان آن گذشتن یک سال شمسی از آن روز است.

انفاق‌های مستحب

۱- «قرض» چه نوع انفاق است؟ و ارزش آن را در دین اسلام در مقایسه با «صدقه» بنویسد.

پس از آشنایی با خمس و زکات به عنوان دو مورد از انفاق‌های واجب، حال با دو مورد از انفاق‌های مستحب آشنا می‌شویم :

۱- قرض : قرض دادن نوعی انفاق مستحب است که بسیار بر آن تأکید شده است. این عمل تا آن اندازه ارزشمند است که در دین اسلام برای صدقه دادن ده ثواب و برای قرض دادن هجده ثواب قرار داده شده است. البته هر دو عمل از کارهای نیکو و مورد تحسین است؛ اما باید توجه داشت که در جامعه اسلامی، ^۱ انسان‌های آبرومندی هستند که نمی‌خواهند از کسی صدقه بگیرند و قرض دادن به آنها موجب حفظ آبروی آنها می‌شود. ^۲ آز سوی دیگر انفاق مال در قالب قرض، فعالیت و کسب و کار را به دنبال خود دارد؛ زیرا کسی که صدقه می‌گیرد، به فکر بازگرداندن آن نیست؛ اما فرد قرض گیرنده باید کار کند تا مبلغ قرض را برگرداند. **۲- چرا قرض دادن، ارزشمندتر از صدقه دادن است؟ (۲ مورد)**

پیامبر اکرم ﷺ درباره ارزش **۳- پیامبر اکرم ﷺ درباره ارزش قرض دادن چه فرموده است؟**

«مسلمانی که به برادر مسلمان خود قرض دهد، در برابر هر درهمی که قرض داده، هم وزن کوه احمد، حسنات خواهد داشت و اگر برای دریافت آن مدارا به خرج دهد، از پل صراط همچون برق جهنمه بدون حساب و عذاب خواهد گذشت».

۴- چرا در تعالیم معمصومین از قرض گرفتن در حالت بی نیازی و یا موارد غیرضروری نهی شده است؟

البته در تعالیم معمصومان از قرض گرفتن در حالت بی نیازی یا موارد غیرضروری نهی شده است؛ چرا که درخواست از دیگران آبروی انسان را در معرض خطر قرار می‌دهد.
۵- وقف : وقف به این معناست که انسان در راه جلب رضایت خداوند مالکیت بخشی از اموال و دارایی‌هایش را از اختیار خود خارج کند و استفاده از آن یا استفاده از درآمد آن را در اختیار دیگران (عموم مردم، فقرا، ايتام، و...) قرار دهد.

۶- سه عملی که بعد از مرگ انسان مؤمن قطع نهی شود و ادامه می‌یابد، چیست؟

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید :

«هنگامی که انسان مؤمن از این دنیا می‌رود، تمامی اعمال او قطع می‌شود؛ به جز سه عمل : صدقه جاریه^۲، علمی که از خود به یادگار گذاشته است و فرزند صالحی که برایش دعا می‌کند^۳».

۷- صدقه‌ی جاریه «چیست؟ **۸- حضرت علی طیلباً چه چیزهای را و به چه کسانی وقف می‌کردند؟**

پیامبر اکرم بارها اموالی را برای استفاده مسلمانان وقف کردند. امیر المؤمنین علیه السلام نیز نخلستان‌ها و باغ‌های فراوانی ایجاد و چاههای آب زیادی حفر می‌کرد و بالاصله آنها را برای استفاده مردم یا گروهی از آنان همانند یتیمان یا در راه ماندگان وقف می‌کردند.

با توجه به اینکه چیزی که وقف شده است، مردم همواره از آن استفاده می‌کنند و برکات آن جاری است، به آن صدقه جاریه گفته می‌شود.

۱- نمونه‌ای از وقف نامه امام علی (ع) که در آن اموال موقوفه و اکملانی را که وقف به آن‌ها تعلق می‌گیرد و نیز شرایطی را که برای استفاده از آن تعیین فرمودند و نیز هدف از وقف را مشخص کردند، را بنویسید.

در یکی از وقف‌نامه‌های حضرت علی علیه السلام آمده است :

«علی، بندۀ خدا و امیر مؤمنان، دو مزرعه را برای فقرای مدینه و در راه‌ماندگان قرار داد، تا خداوند روز قیامت چهره او را از حرارت آتش مصون دارد. این اموال فروخته نمی‌شود، بخشیده نمی‌شود، تا به دست وارث هستی (خدا) برسد».

در طول تاریخ اسلامی، وقف از جایگاه ویژه‌ای در میان مسلمانان برخوردار بوده است؛ به گونه‌ای که بسیاری از مسلمانان تلاش می‌کردند تا در حد توان خود، بخشی از دارایی‌های خود را برای انجام کارهای خیریه وقف کنند. وقف معمولاً در این امور صورت می‌گرفت :

← ساختن مسجد، حوزه‌های علمیه، کتابخانه‌های عمومی، مدارس و دانشگاه، بیمارستان‌های عمومی (در این بیمارستان‌ها فقرا کاملاً رایگان درمان می‌شوند)، خانه‌هایی برای یتیمان و بی‌سرپرستان و فقرا، وقف اموالی برای کفن و دفن فقرا، وقف آب‌انبار و تأمین آب آشامیدنی یا آب کشاورزی برای مردم، ساختن کاروانسراهایی در مسیر راه‌های زیارتی یا تجاری برای استراحت کاروان‌ها، خرید تجهیزات برای جنگ با کفار، ساختن پادگان‌ها و قلعه‌های برای نظامیان و ...

همان‌طور که می‌بینیم، تاییج وقف، منفعت رساندن به تمام مردم یا مردم مستحق است؛ بنابراین اگر در جامعه اسلامی وقف رایج شود، بسیاری از اموری که نفع آن به عموم مردم می‌رسد، توسط خود مردم انجام می‌شود و دیگر تمامی کارها بر دوش دولت قرار نمی‌گیرد.

۴- رواج وقف در جامعه چه آثاری به دنبال دارد؟ (۲ مورد)

۱- انفاق را تعریف کنید و سه مورد از فواید آن را بیان کنید.

۲- یک انفاق واجب و یک انفاق مستحب را نام ببرید و هر یک را به صورت مختصر توضیح دهید.

۳- زکات به چه چیزهایی تعلق می‌گیرد؟ آنها را نام ببرید.

۴- خمس به چه کسی پرداخت می‌شود و در چه راه‌هایی هزینه می‌شود؟

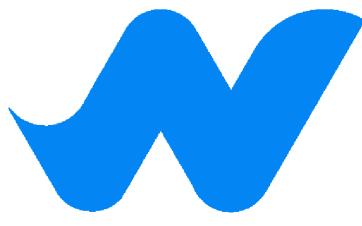

@NomreBarTar12

تلگرام : کنکور - دوازدهم | نمره برتر

نمره برتر، یک سایت آموزشی متفاوت

نمره برتر

NOMREBARTAR.COM

بزرگترین مرجع آموزشی و نمونه سوالات درسی تمامی مقاطع

جزوه های بیشتر (کلیک کنید) :

| گام به گام رایگان نهم | نمونه سوال نهم | جزوه آموزشی نهم |

جهت دانلود جدید ترین مطالب بر روی پایه خود روی لینک های زیر کلیک کنید.

ابتدایی

اول ✓ دوم ✓ سوم ✓ چهارم ✓ پنجم ✓ ششم ✓

متوسطه اول

نهم ✓ هشتم ✓ هفتم ✓

متوسطه دوم

دوازدهم ✓ یازدهم ✓ دهم ✓